

"DEF'-İ MEFÂSİD, CELB-İ MENÂFİDEN EVLÂDIR."

"CEHENNEM'E GİRMEK" İFÂDESİNİN İZÂHI

Bu kâide (*Istilahat-ı Fıkhiyye Kamusu 1.c. sh:283 mad.29'da*) şöyle kayıtlıdır: "Def'-i mefasid, celb-i menafiden evlâdır." Yâni mefsedetleri, günahları önlemek ve işlememek; menfaatları, sevabları, iyilikleri getirmek ve işlemekten evlâdır, öncelik kazanır. Buna göre, bir farz haram işlenerek yapılacaksa, o farz terkedilir!

(2:275) Âyetinin tefsirinde helâl ile haram içtima' edince haramın takdim edilmesi, yâni işlenmemesi hususunda şunları kaydeder: "Riba mefhumu ile beyi' mefhumu iyice tasavvur edildikten sonra, bunları yekdiğerine karıştırmaya imkân yoktur. İndallah beyi', beyi' olduğu haysiyetten helâl, riba, riba olduğu haysiyetle haramdır. Riba karışarak yapılmış olan beyi'lere gelince: Bunların da temiz ile pisin karışmasından çıkacak olan hükm-ü ma'lûma tâbi olacağı ma'lûmdur. Midesi temiz olanlar, bir katre necaset karışmış suyu nasıl içmezlerse, bu da böyledir. Nitekim bir hadis-i şerif mûcibince "Helâl ile haram içtima' edince, haram takdim olunur" kaidesi de bunu ifâde eder. Riba, haram ve bâtil olunca, riba ve o gibi mefâsid karışan beyi' de fâsid olur ki, tafsili fıkıh kitaplarına aittir.

Hem, şeriatta biri ruhsat, diğeri azimet yolu açıktır. Günah ve haramların yolu ise açık değildir. Ancak zarûret halleri, müstesna! Ayrıca hizmetin de bir usulü vardır.

Daha bunun gibi, fıkıhta çeşitli izahlar vardır. Asrımızda mezkûr kâide ve izahlara uygun gelmeyen bazı anlayışlar ortaya çıkmıştır. Meselâ, "dine hizmet ederken karşılaşılan bazı günahların işlenmesi olabilir, normaldir" şeklindeki anlayışlara bir derece revaç verildiği görülüyor. Hattâ, Bediüzzaman Hazretlerinin .....

"İman kurtarmak için Cehennem'e girmeye râzıyım" gibi ifadesinin ma'na şümûlünün tesbitinde dahi mezkûr ölçüyü geçmemek gerekmektedir. Zira, bu söz bir fedakârlık ifadesidir. Çünkü Cehennem'e girme sebebi Allah'ın râzı olmadığı iş ve hareketlerdir. Hiç bir hakiki mü'min, hele dinî şahsiyetler, Allah'ın sevmediği şeyi bilerek yapmazlar. Demek bu fedakârlık Allah'ın sevmediği bir iş değil! Meselâ, Üstadımız şöyle söylüyor:

"Hakikaten bir vakit fütûr geldi; tevafuk çıktı, şevki tazelandirdi. Bir zaman yine fütûr baş gösterdi; Kerâmet-i Gavsıye çıktı, gayreti çok ziyadeleştirdi. Ben bu hâletten anladım ki; izhârından hizmetimize zararı yok, olsa olsa nefsim zarardır. Zâten nefsim hizmete fedâ olmağa hazırdır." (Barla:263)

Üstadın bu ifadesinde olduğu gibi Risalelerin bazı yerlerinde anlatılan ihlâs'a zarar ihtimali, ma'nevî zarar görmek ihtimalidir. Hem hizmet-i imaniyeyi ma'nevi makamlar kazanmaya ve Cehennem'den kurtulmaya âlet etmek olan âzami ihlâs'ı kazanmak ma'nasında Hazret-i Bediüzzaman şöyle beyan etmiştir:

"Ben ilân etmişim ki; dine, imana hizmeti ve Risale-i Nur'u değil dünya siyasetine, belki kemalât-ı manevîye ve makamat-ı âliyeye âlet edemediğim gibi.. herkesin hoş gördüğü saadet-i uhreviye ve Cehennem'den kurtulmaya vesile etmemek ve yalnız emr-i İlahî ve rızayı İlahîden başka hiçbir şeye âlet etmemek, bu zamanda Nur'un hakikî kuvveti olan sırr-ı ihlas-ı hakikiyi muhafaza etmeye beni mecbur etmiş ki: Sıddık-ı Ekber (R.A.) dediği olan "Mü'minler Cehennem'e gitmemek için Allah'tan isterim, benim vücudum Cehennem'de büyüsün ki, onların yerine azab çeksin" diye söylediği kudsî fedakârlığının bir zerresini ben de kendime kazandırmak için, iman ile Cehennem'den birkaç adamın kurtulmaları için Cehennem'e girmeyi kabul ederim demişim. Zâten ibadet, Cennet'e girmek ve

Cehennem'den kurtulmak için kılınmaz; bozulur. Belki rıza-yı İlahî ve emr-i Rabbanî için yapılır." (Emir.2-152)

Yine aynı ma'nayı te'yid eden şu beyanatı vardır:

"Risale-i Nur'un hakikatı ve şakirdlerinin şahs-ı ma'nevîsi, bu zaman ve bu zeminde o şiddetli ihtiyacın yüzünü kendine çevirmiş. Benim şahsımı -hizmet itibariyle binden bir hissesi ancak bulunduğu halde- o hârika hakikatın ve o hâlis muhlis şahsiyetin bir mümessili zannedip o teveccühü gösteriyorlar. Gerçi bu teveccüh hem bana zarar, hem ağır geliyor. Hem de hakkım olmadığı halde hakikat-ı Nuriyenin ve şahsiyet-i maneviyesinin hesabına sükût edip o manevî zararlara razı oluyorum." (Şualar:398)

Ve keza, Hazret-i Üstad hayat-ı içtimâiyedeki Nurcuların tehlikesini endişe ederken gelen ihtara binaen; sadakat, hizmet, takva ve içtinâb-ı kebâir şartlarıyla şirket-i ma'nevîyeden istifade ederek necatlarını bildiren (Kastamonu 96.daki) mektubundaki takva şartiyeti ... ve yine (Kastamonu 148'deki) mektubta ve (Emirdağ 1-63'deki) mektupta bu zamanda takvanın rüçhaniyet kazandığı, günah ve bid'alar içinde hizmetin tam olamayacağına dâir beyanlar, bu mes'eleyi tavzih eder.

İşte bahsi geçen mektublar şunlardır:

"Me'yusane bir hatıradan müjdeli bir ihtar: Bugünlerde hatırıma geldi ki: Hayat-ı içtimaiyeye giren hangi şeye temas etse, ekseriyetle günahlara maruz kalıyor. Her cihette günahlar serbestçe insanı sarıyorlar. Bu kadar günahlara karşı insanın hususî ibadet ve takvası nasıl mukabele edebilir? diye me'yusane düşündüm." Hayat-ı içtimaiyedeki Risale-i Nur talebelerinin vaziyetlerini tahattur ettim. Risale-i Nur şakirdleri hakkında necatlarına ve ehl-i saadet olduklarına dair kuvvetli işaret-i Kur'aniyeyi ve beşaret-i Aleviyeyi ve Gavsıyeyi düşündüm. Kalben dedim ki: "Herbiri bin yerden gelen günahlara karşı bir dil ile nasıl mukabele eder, galebe eder, necat bulur?" diye mütehayyir kaldım. Bu tahayyürüme mukabil ihtar edildi ki:

Risale-i Nur'un hakikî ve sadık şakirdlerinin mabeynlerindeki düstur-u esasiye olan iştirak-i a'mal-i uhreviye kanunuyla ve samimî ve hâlis tesanüd sırrıyla herbir hâlis, hakikî şakird bir dil ile değil, belki kardeşleri adedince diller ile ibadet edip istiğfar ederek bin taraftan hücum eden günahlara, binler dil ile mukabele eder. Bazı melaikenin kırkbin dil ile zikrettikleri gibi; hâlis, hakikî, müttaki bir şakird dahi, kırkbin kardeşinin dilleriyle ibadet eder, necata müstehak ve inşâallah ehl-i saadet olur. (Kastamonu-96)

"(Bu mektub gayet ehemmiyetlidir)

Aziz, sıddık kardeşlerim! Bugünlerde Kur'an-ı Hakîm'in nazarında imandan sonra en ziyade esas tutulan takva ve amel-i sâlih esaslarını düşündüm. Takva, menhiyattan ve günahlardan içtinab etmek; ve amel-i sâlih, emir dairesinde hareket ve hayrat kazanmaktır. Her zaman def'-i şer, celb-i nef'a racih olmakla beraber; bu tahribat ve sefahet ve cazibedar hevesat zamanında bu takva olan def'-i mefasid ve terk-i kebair üss-ül esas olup, büyük bir rüchaniyet kesbetmiş.

Bu zamanda tahribat ve menfî cereyan dehşetlendiği için, takva bu tahribata karşı en büyük esastır. Farzlarını yapan, kebirleri işlemeyen, kurtulur. Böyle kebair-i azîme içinde amel-i sâlih'in ihlasla muvaffakiyeti pek azdır. Hem az bir amel-i sâlih, bu ağır şerait içinde çok hükmündedir.

Hem takva içinde bir nevi amel-i sâlih var. Çünkü bir haramın terki vâcibdir. Bir vâcibi işlemek, çok sünnetlere mukabil sevabı var. Takva, böyle zamanlarda, binler günahın tehacümünde bir tek içtinab, az bir amelle, yüzer günah terkinde, yüzer vâcib işlenmiş oluyor. Bu ehemmiyetli nokta niyetiyle, takva nâmıyla ve günahı kaçınmak kasdıyla, menfî ibadetten gelen ehemmiyetli a'mal-i sâlihadır.

Risale-i Nur şakirdlerinin bu zamanda en mühim vazifeleri, tahribata ve günahlara karşı takvayı esas tutup davranmak gerektir. Madem her dakikada, şimdiki tarz-ı hayat-ı içtimaiyede yüz günah insana karşı geliyor; elbette takva ile ve niyet-i içtinab ile yüz amel-i sâlih işlemiş hükmündedir" (Kastamonu 148)

"Risale-i Nur'un mesleği, sair tarikatlar, meslekler gibi mağlub olmayarak belki galebe ederek pek çok muannidleri imana getirmesi; pek çok hâdisatın şehadetiyle, bu asırda bir mu'cize-i maneviye-i Kur'aniye olduğunu isbat eder. O dairenin haricinde, ekseriyetle bu memlekette bu hususî ve cüz'î ve yalnız şahsî hizmet; veya mağlubane perde altında veya bid'alara müsamaha suretinde ve tevilat ile bir nevi tahrifat içinde hizmet-i diniye tam olamaz diye, hâdisat bize kanaat vermiş." (Emir.1-63)

"Hâdisat-ı zamaniye bahanesiyle Vehhabîlik ve Melâmîliğin bir nev'ine zemin ihzar etmek tarzında, yani ruhsat-ı şer'iyyeyi perde yapıp eserler yazılmış. Risale-i Nur gerçi umuma teşmil suretiyle değil; fakat her halde hakikat-ı İslâmiyenin içinde cereyan edip gelen esas-ı velayet ve esas-ı takva ve esas-ı azimet ve esasat-ı Sünnet-i Seniye gibi ince fakat ehemmiyetli esasları muhafaza etmek, bir vazife-i asliyesidir. Sevk-i zaruretle, hâdisatın fetvalarıyla onlar terkedilmez." (Kastamonu:77)

Hem, istiğfar ve ilticaya vesile ve ubûdiyetin esası olan kendini kusurlu görmek ma'nasına zarar veren günaha müsamaha fikri, bazıları için binnetice büyük gaflete müncer olabilir. Ve dindeki hassasiyeti de, zamanla kırar. Esasen, "iman kurtarmada Cehennem'e râzı olmak" ifadesinde de, günahı dâima günah bilmek telkini vardır. Çünkü, "Cehennem'e girmek ifâdesi" onu bildirir.

Keza, 10.Lemanın 1.şefkat tokatında, Bediüzzaman Hazretlerinin Van'da, ders-i hakaik-i Kur'aniye ile meşgûliyeti, sonra (Burdur'da Hizmet-i Kur'aniye) ve (Isparta'da hizmet başına geçmesi) gibi ifâdelerle bilinen hizmet hayatı; te'lif, neşir ve meşakkatlere tahammül gibi, dar dâireye müteveccih hususlardır.

İşte yukarıdaki ifadelerde açıkça görüldüğü gibi şeriatçe muayyen olan günah ve haramlara (hizmet için girileceği) ma'nasında asla değildir. Ve hizmet hayatında (bazı günahları nazara almamak) ma'nasına da gelmez. Hem Üstadın Târihçe-i Hayatında da yazıldığı gibi, tam takva üzere yaşadığı bilhassa onun hizmetinde bulunanlarca kat'i olarak bilinmektedir . Ayrıca Risale-i Nur'un tâkip ettiği ehemmiyetli esaslar da (kemmiyete değil, keyfiyete ehemmiyet vermek, müşteri aramamak, belki onlar aramak ve bu zamanda takvanın rüçhâniyeti gibi) esaslar külliyyatta ve tatbikatta hassasiyetle takip edilmiş olması, mes'eleyi vuzuha kavuşturmaktadır. Hem de "hizmettir" diyerek takvayı kıran yolda yürüyen de, bir insan olduğu ve ihtiyarı selbenden fitnede çokları ma'nen bozulduğu nazara alınır, bu yola ihtiyarıyla giren, kurtaran değil, kurtarılmaya müstehak bir hale düşeceği nâdir vâkıalardan değildir. Hele iman hizmetinde fazilete dayanan i'timad-ı âmme ve lisan-ı hal ile ders vicdân-ı âmme için ehemmiyetli bir husustur ki, o da dinde lâübalilik ile değil ancak, ciddiyet ile mümkündür.